

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
для контролю знань студентів
з дисципліни

“ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ”
(для бакалаврів)

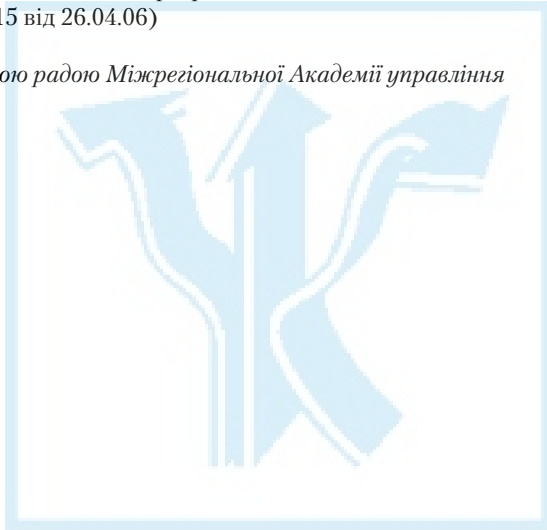
МАУП

Київ 2006

Підготовлено доцентом кафедри економіки *О. А. Діденко*

Затверджено на засіданні кафедри економіки
(протокол № 15 від 26.04.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Діденко О. А. Методичні матеріали для контролю знань студентів з дисципліни “Економічна теорія” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2006. — 32 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, завдання для самоконтролю, що містять основні питання до тем та тестові завдання, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну нормативну дисципліну “Економічна теорія” вивчають студенти економічних спеціальностей вищих навчальних закладів III–IV рівня акредитації.

Предмет курсу становить діяльність економічних суб’єктів з використання обмежених ресурсів для задоволення різних потреб, відносини, що складаються у процесі цієї діяльності, та закони її розвитку.

Економічна теорія — це суспільна наука, що вивчає процеси та явища економічної життєдіяльності людей, виявляє закони їх розвитку, обґрунтовує економічну політику, передбачає перспективи економічного розвитку та формує наукове економічне мислення. Економічна теорія є теоретичною та методологічною базою для вивчення інших дисциплін економічного напрямку.

Мета дисципліни — ґрунтовно засвоїти економічні відносини, опанувати проблеми ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхи досягнення максимального задоволення людських потреб, сформувані на цій основі ґрунтовні економічні знання, логіку сучасного економічного мислення і економічної культури, адекватні умови трансформаційної економіки України.

Завдання дисципліни:

- забезпечення ґрунтовної підготовки з економічної теорії як базової дисципліни навчального плану підготовки бакалаврів напрямку “Економіка і підприємництво”;
- формування наукового уявлення про сучасну економічну систему та її складові;
- розкриття основних економічних категорій і законів, за якими розвивається господарство;
- розкриття закономірностей суспільного відтворення, економічного зростання та циклічних коливань в економіці;
- розкриття сутності процесу глобалізації світогосподарських зв’язків і проблем переходу українського суспільства до соціально орієнтованої ринкової економіки.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Основні питання. Зародження та еволюція економічної теорії як науки. Основні напрями економічної теорії. Сучасні течії економічної думки. Предмет економічної теорії та еволюція його визначення різними школами. Функції економічної теорії. Місце економічної теорії в системі економічних наук. Методи пізнання економічних явищ і процесів та їх класифікація. Економічні закони і категорії.

Тестові завдання.

1. Яка з наведених відповідей не стосується визначення предмета економічної теорії:

- а) ефективне використання ресурсів;
- б) обмеженість ресурсів;
- в) максимальне задоволення потреб;
- г) необмеженість виробничих ресурсів.

2. Позитивна економічна теорія вивчає:

- а) те, що має бути;
- б) те, що є;
- в) позитивні тенденції в економічному розвитку;
- г) негативні тенденції в розвитку економічної системи.

3. Якщо економічні узагальнення базуються на фактах, — це такий метод аналізу:

- а) описовий;
- б) гіпотетичний;
- в) індуктивний;
- г) дедуктивний.

4. Якщо досліджується економіка як цілісна система, — це аналіз:

- а) макроекономічний;
- б) мікроекономічний;
- в) нормативний;
- г) позитивний.

5. Стійкі, сутнісні, постійно повторювані зв'язки між економічними явищами — це:

- а) поняття;
- б) економічні категорії;
- в) економічні закони;
- г) економічна політика.

6. Найточніше сутність предмета економічної теорії передає таке визначення:

- а) наука про суспільство на різних стадіях його розвитку;

- б) наука про відносини в суспільстві з приводу раціонального використання обмежених ресурсів для задоволення потреб;
- в) наука про управління підприємствами для досягнення максимального прибутку;
- г) наука про вибір ефективної державної політики для вирішення актуальних соціальних проблем.

7. Найточніше сутність дедуктивного методу пізнання передає таке визначення:

- а) висування гіпотез і подальша їх перевірка на фактах;
- б) рух від окремих фактів до загальних висновків;
- в) вимушене спрощення досліджуваного об'єкта для ґрунтовного вивчення його окремих аспектів;
- г) проведення лабораторного експерименту, на підставі якого формулюється певна залежність між економічними явищами.

8. Жодний виробничий процес неможливий без:

- а) капіталу;
- б) праці;
- в) природних ресурсів;
- г) грошей;
- д) правильні відповіді а)–в).

9. Нормативна економічна теорія включає:

- а) оцінні судження про стан економічного розвитку;
- б) наявні факти та процеси економічного розвитку;
- в) спільне та відмінне різних економічних систем;
- г) те, що має бути в певній економічній системі.

10. Для ресурсів не характерна така властивість:

- а) обмеженість;
- б) різноманітність;
- в) безмежність.

11. Історично першою була така школа економічної теорії:

- а) марксизм;
- б) меркантилізм;
- в) фізіократизм;
- г) кейнсіанство.

12. Мікроекономіка вивчає:

- а) виробництво в масштабах країни;
- б) виробництво цукру і динаміку його ціни;
- в) кількість зайнятих у народному господарстві;
- г) загальний рівень цін.

- б) його ціна;
- в) його рідкість, обмеженість;
- г) усі відповіді правильні.

6. Які потреби є основою (нижнім рівнем) піраміди А. Маслоу:

- а) самореалізація;
- б) фізіологічні;
- в) намагання уникнути ризику;
- г) визнання.

7. Найточніше сутність індуктивного методу пізнання передає таке визначення:

- а) рух від окремих фактів до загальних висновків;
- б) висування гіпотез і подальша їх перевірка на фактах;
- в) попереднє формулювання економічних законів і подальша їх перевірка на практиці;
- г) проведення лабораторного експерименту.

Тема 3. Процес суспільного виробництва та його основні фактори

Основні питання. Суспільне виробництво: суть, структура. Основні фактори суспільного виробництва та їх взаємозв'язок. Обмеженість виробничих ресурсів. Проблема економічного вибору. Крива виробничих можливостей. Альтернативні витрати. Ефективність суспільного виробництва, її економічні та соціальні показники. Виробнича функція.

Тестові завдання.

1. Економіка на рівні суспільства ефективна, якщо в ній досягнуто:

- а) повної зайнятості;
- б) повного використання виробничих ресурсів;
- в) або повної зайнятості, або повного використання ресурсів;
- г) повної зайнятості та повного використання ресурсів.

2. До показників економічної ефективності не належить:

- а) продуктивність праці;
- б) рівень життя;
- в) капіталовіддача;
- г) матеріаломісткість.

3. Поділ праці – це:

- а) практика торгівлі певними товарами в певних місцях;
- б) значною мірою застаріла традиція, коли здійснюється натуральний обмін результатами праці;

в) спеціалізація певних економічних суб'єктів на виконанні певних видів діяльності.

4. Виробнича функція характеризує взаємозв'язок:

- а) факторів речових і особових;
- б) праці та капіталу;
- в) затрат і випуску;
- г) технологічних і людських можливостей.

5. В умовах удосконалення технології виробництва товарів і послуг крива виробничих можливостей:

- а) зсунеться вправо вгору;
- б) зсунеться вліво вниз;
- в) не змінить початкового положення.

Тема 4. Власність в економічній системі

Основні питання. Власність: сутність, типи, види, форми та місце в економічній системі. Еволюція відносин власності. Економічні права власності. Форми власності в економіці України. Особливості роздержавлення і приватизації в Україні.

Тестові завдання.

1. Процес отримання корисного ефекту від споживання блага відображає така категорія:

- а) користування;
- б) володіння;
- в) розпорядження;
- г) відчуження.

2. Людина, яка взяла автомобіль напрокат, є:

- а) користувачем;
- б) розпорядником;
- в) володарем;
- г) підприємцем.

4. З позицій відносин власності Робінзон стосовно житла, в якому самотньо проживав на острові, був:

- а) користувачем;
- б) розпорядником;
- в) володарем;
- г) взагалі не був власником.

5. Приватизація — це:

- а) перехід об'єкта у власність місцевих органів влади;
- б) передавання майна в оренду;
- в) передавання державної власності приватним особам;
- г) передавання державної власності колективу працівників.

Тема 5. Економічні системи суспільства

Основні питання. Зміст формаційного і цивілізаційного підходів до періодизації суспільного розвитку. Економічна система: сутність, цілі та основні структурні елементи. Типи економічних систем. Моделі сучасних мішаних економічних систем.

Тестові завдання.

1. Мішаній економічній системі не властива така риса:
 - а) плюралізм форм власності;
 - б) плюралізм форм господарювання;
 - в) наявність регулювання з боку держави;
 - г) відсутність соціального захисту.
2. Класичний вільний ринок характеризується:
 - а) наявністю механізму соціального захисту населення;
 - б) державним регулюванням економіки;
 - в) не втручанням держави в економічну життєдіяльність суспільства.
3. Якщо дві економічні цілі взаємосуперечливі, це означає:
 - а) що ці цілі мають кількісну визначеність;
 - б) що ці цілі не можуть бути досягнуті одночасно;
 - в) що реалізація однієї мети досягається шляхом реалізації іншої.
4. Економічній системі вільної конкуренції не властива така риса:
 - а) виробник працює на невідомий ринок;
 - б) виробник вільний у виборі сфери діяльності;
 - в) власник капіталу вільно вибирає сферу його застосування;
 - г) споживач і виробник соціально захищені.
5. До основних економічних цілей суспільства не належить:
 - а) досягнення економічного зростання;
 - б) досягнення стабільного рівня цін;
 - в) забезпечення зайнятості;
 - г) підвищення рентабельності підприємства;
 - д) досягнення сприятливого зовнішньоторговельного балансу.

Тема 6. Форми організації суспільного виробництва

Основні питання. Форми суспільного господарства. Натуральне господарство: характерні риси та історична обмеженість. Товарне виробництво: умови виникнення та характерні риси. Суспільний поділ

праці. Товар і його властивості. Закон вартості: сутність і функції. Альтернативні теорії вартості.

Тестові завдання.

1. Необхідною передумовою існування товарного виробництва є:

- а) суспільний поділ праці;
- б) наявність розвиненої технології виробництва;
- в) концентрація виробництва на великих підприємствах;
- г) розвинена грошова система.

2. До недоліків натурального виробництва не належить:

- а) обмеженість масштабів виробництва;
- б) неможливість використання переваг суспільного поділу праці;
- в) деформація особи внаслідок вузькоспеціалізованої діяльності;
- г) неможливість задоволення зростаючої різноманітності потреб.

3. Товарному виробництву властива, а натуральному не властива така риса:

- а) ручна універсальна праця;
- б) виробництво продуктів для обміну;
- в) використання природних ресурсів;
- г) правильні відповіді а), б).

4. Натуральній формі виробництва властива така риса:

- а) суспільний поділ праці перебуває в зародковому стані;
- б) суспільний поділ праці перебуває в розвиненому стані;
- в) продукт праці розподіляється за допомогою обліку;
- г) характеризується замкненістю, продукти призначаються для задоволення власних потреб;
- д) продукт праці для виробника не має споживчої вартості.

5. Найточнішим і найповнішим є таке визначення товару:

- а) річ, яка задовольняє потреби людей;
- б) благо, призначене для обміну;
- в) продукт праці, який задовольняє потреби людей;
- г) продукт праці, який призначений для продажу та задовольняє потребу.

6. Натуральне господарство характеризується тим, що воно:

- а) базується на власній праці, приватних засобах виробництва, зародковому суспільному поділі праці;

- б) виробляє продукт для себе;
- в) продукт набирає товарної форми.

7. Вартість – це:

- а) корисність речі;
- б) здатність обмінюватись товарами;
- в) здатність речі задовольняти людські потреби;
- г) суспільна форма вимірювання затрат праці на створення продукту.

8. Товар відрізняється від не товару (продукту) таким:

- а) він здатний задовольняти потреби людини;
- б) він здатний обмінюватись на інші товари;
- в) він є продуктом людської праці.

9. Товарне виробництво – це:

- а) сучасна форма діяльності господарських одиниць;
- б) значною мірою застаріла форма ведення господарства;
- в) форма господарювання, властива ринковій системі;
- г) правильні відповіді а), в).

Тема 7. Суть та еволюція грошей

Основні питання. Теоретичні концепції виникнення та суті грошей. Функції грошей та їх еволюція. Грошовий обіг і його закони. Грошова система, її структурні елементи та основні типи. Суть, причини виникнення інфляції та її соціально-економічні наслідки.

Тестові завдання.

1. Гроші виконують функцію засобу обігу в такому випадку:

- а) громадянин купує меблі;
- б) студент отримує стипендію;
- в) сім'я відкладає на банківський рахунок гроші з метою в перспективі купити будинок;
- г) студент отримує від батьків грошовий переказ.

2. Гроші виконують функцію засобу нагромадження в такому випадку:

- а) підприємець зберігає тимчасово вільні кошти на рахунку в банку;
- б) підприємець виплачує заробітну плату найманим працівникам;

- в) підприємець купує енергоносії в іншого підприємства;
- г) підприємець презентує на виставці новий човен вартістю 80 тис. грн.

3. Золотозливковий стандарт характеризується:

- а) обігом золотих монет і вільним обміном паперових і кредитних грошей на золото;
- б) дозволом обмінювати банкноти на іноземну валюту, розмінну на золото;
- в) можливістю обміну знаків вартості на золото тільки тоді, коли пред'явлена сума грошових знаків відповідає ціні золотого зливка;
- г) усі відповіді неправильні.

4. Гроші виконують функцію засобу платежу в такому випадку:

- а) студент купує сніданок у кафе;
- б) громадянин відкриває депозитний рахунок у банку;
- в) працівник раз на місяць отримує заробітну плату;
- г) громадянин відвідує магазин і цікавиться цінами на меблі.

5. Найвразливіша для інфляції така функція грошей:

- а) засіб обігу;
- б) міра вартості;
- в) засіб заощадження (накопичення);
- г) світові гроші.

6. Найкоректніше та найповніше таке визначення грошей:

- а) це будь-який товар, що використовується як загальний еквівалент;
- б) це особливі паперові та металеві товари, що випускаються державою як гроші;
- в) це особливі паперові та металеві товари, прийняті в певній країні на певний період як загальний засіб обміну.

Тема 8. Ринок: сутність, функції та умови формування

Основні питання. Умови виникнення та характерні риси ринку. Функції ринку. Сучасні теорії ринку. Структура та види ринку. Особливості становлення ринкових відносин в Україні.

Тестові завдання.

1. До функцій ринку не належать:

- а) ціноутворення;
- б) регулювальна;
- в) соціального захисту;
- г) інформаційна.

2. Ринковому механізму властиві такі риси:
- а) продукт виробляється для задоволення власних потреб;
 - б) виробник і споживач спілкуються мовою цін;
 - в) що, як і для кого виробляти, визначає уряд;
 - г) “вільний” вибір сфери застосування власного капіталу і праці.

3. Ринок факторів виробництва — це:
- а) сфера державного розподілу економічних ресурсів;
 - б) сфера товарного обігу таких груп ресурсів господарської діяльності, як земля з її природними копалинами, праця, капітал у різних його формах;
 - в) ринки продажу кінцевої виробленої продукції, реалізованої в роздрібній торгівлі за конкурентними цінами.

Тема 9. Економічний механізм функціонування ринку

Основні питання. Попит, величина попиту, функція попиту, закон попиту. Нецінові фактори попиту. Пропозиція, величина пропозиції, функція пропозиції, закон пропозиції. Нецінові фактори пропозиції. Механізм ринкового саморегулювання. Ринкова рівновага. Еластичність попиту і пропозиції. Ринкова конкуренція: суть, види та значення для розвитку економіки. Особливості ринків недосконалої конкуренції. Монополія: суть, причини виникнення та форми прояву. Державна антимонопольна політика.

Тестові завдання.

1. Якщо ціна на товар нижча точки перетину кривої попиту і пропозиції, то:

- а) виникає надлишок;
- б) створюється дефіцит;
- в) зростає безробіття;
- г) усі варіанти неправильні.

2. Крива абсолютно нееластичного попиту така:

- а) вертикальна;
- б) горизонтальна;
- в) пряма з від'ємним нахилом.

3. Якщо пропозиція й попит на товар однаково зростають, то:

- а) підвищується ціна;
- б) збільшується обсяг товару;
- в) ціна залишається незмінною;
- г) зростає добробут суспільства.

4. Якщо зменшення ціни на 5 % призводить до зниження обсягу пропозиції на 5 %, то така пропозиція:

- а) еластична;
- б) одинично еластична;
- в) нееластична;
- г) абсолютно еластична.

5. Якщо на ринку встановлюється ціна, вища за рівноважну, виникає:

- а) дефіцит товарів;
- б) надлишок товарів;
- в) обсяг попиту дорівнює обсягу пропозиції.

6. Якщо ціни підвищується за інших незмінних умов, закон пропозиції виявляється в такому:

- а) підвищенні пропозиції;
- б) зниженні пропозиції;
- в) підвищенні попиту;
- г) зниженні попиту.

7. Якщо два товари взаємозамінні, то підвищення ціни на перший товар спричинить:

- а) зниження попиту на другий товар;
- б) підвищення попиту на другий товар;
- в) підвищення попиту на обидва товари;
- г) зниження попиту на обидва товари.

8. Закон пропозиції полягає в такому:

- а) кількість пропонованого товару збільшується з підвищенням ціни на його одиницю та зменшується з її зниженням;
- б) кількість пропонованого товару зменшується з підвищенням ціни на його одиницю і збільшується з її зниженням;
- в) кількість пропонованого товару змінюється прямо пропорційно зміні ціни за його одиницю.

9. Якщо незважаючи на зміну ціни товару загальна виручка не зміниться, коефіцієнт цінової еластичності буде такий:

- а) перевищуватиме 1;
- б) менше 1;
- в) дорівнюватиме 0;
- г) дорівнюватиме 1;
- д) дорівнюватиме нескінченності.

10. Зміну попиту на бензин спричинює:

- а) зміна пори року;
- б) зміна ціни за літр бензину;
- в) зміна кількості автомобілів;
- г) правильні відповіді б) і в).

11. Нееластичний попит означає таке:

- а) підвищення ціни на 1 % спричинює зниження попиту менш як на 1 %;

- б) підвищення ціни на 1 % зумовлює зниження попиту більше як на 1 %;
- в) підвищення ціни на 1 % не впливає на попит;
- г) будь-яка зміна ціни не зумовлює зміни загальної виручки.

12. Конкуренція, за якої вплив учасників економічного процесу на загальну ситуацію на ринку такий незначний, що ним можна знехтувати, називається:

- а) недосконалою;
- б) досконалою;
- в) недобросовісною.

13. Монополія впливає на ціну шляхом:

- а) зміни обсягу закупівель;
- б) зміни обсягу виробництва;
- в) втручання держави у процес ціноутворення;
- г) усі відповіді неправильні.

14. Природних монополій не стосується така риса:

- а) вони пов'язані з невідтворюваними природними ресурсами;
- б) вони пов'язані з використанням досягнень НТП;
- в) їх демонаполізація призводить до підвищення собівартості одиниці продукції;
- г) вони підтримуються державою, підпорядковуючи судочинство, правопорядок, державну безпеку.

15. Основним при визначенні монополії є:

- а) розмір підприємства;
- б) рівень цін на продукцію, вироблену підприємством;
- в) частка підприємства у виробництві та на ринку.

16. Моносонія — це:

- а) монополія продавця на ринку;
- б) монополія покупця на ринку;
- в) ринок, на якому зустрічаються монополіст-покупець і монополіст-продавець;
- г) ринок, на якому приватній монополії протистоїть монополія держави.

17. Попит пов'язаний з потребами так:

- а) у попиті відображаються всі потреби економічного суб'єкта;
- б) у попиті відображаються найнагальніші потреби;
- в) у попиті відображаються потреби, забезпечені грошима.

18. На пропозицію певного товару не впливає такий чинник:

- а) витрати виробника;
- б) зміна цін на взаємопов'язані товари;
- в) кількість продавців;
- г) зміна ставки оподаткування з доходів громадян.

19. Прикладом еластичного попиту може бути попит:

- а) на сіль;
- б) на послуги ритуальної служби;
- в) на хліб;
- г) на відвідування кінотеатрів.

20. Зростання пропозиції означає:

- а) зміщення кривої пропозиції вправо;
- б) зміщення кривої пропозиції вліво;
- в) рух кривою пропозиції вгору;
- г) рух кривою пропозиції вниз.

21. Від конкуренції у сфері виробництва товарів і послуг споживач має такий зиск:

- а) збільшується вибір товарів і послуг;
- б) стримується підвищення цін;
- в) виробник, як правило, намагається краще реагувати на вимоги споживачів;
- г) правильні всі відповіді.

22. Зміна попиту означає:

- а) зміщення кривої попиту;
- б) посилення (ослаблення) дії нецінових чинників попиту;
- в) рух на конкретній кривій попиту від одного співвідношення "ціна – кількість товару" до іншого;
- г) зміщення кривої попиту вправо.

Тема 10. Інфраструктура ринку

Основні питання. Основні риси та значення інфраструктури ринку. Біржа як елемент ринкової інфраструктури. Види бірж. Посередники в біржовій торгівлі. Фондова біржа як вторинний фондовий ринок. Цінні папери. Банки та банківська система. Банківські операції. Інфраструктура ринку праці.

Тестові завдання.

1. Які з наведених елементів до інфраструктури ринку не входять:
- а) біржі;
 - б) податкова система;
 - в) банки;
 - г) ріелтерські фірми.

2. На фондовій біржі здійснюються такі операції:
- а) з акціями, облігаціями, векселями;
 - б) з іноземною валютою;
 - в) з продовольчими товарами;
 - г) з основними фондами підприємств.

3. Біржовий посередник, який здійснює посередницькі торгові операції від власного імені та за власний рахунок, — це:
- а) брокер;
 - б) джобер;
 - в) маклер;
 - г) дилер.

Тема 11. Підприємство і підприємництво

Основні питання. Сутність підприємництва. Становлення теорії підприємництва. Функції підприємця в сучасній економіці. Основні організаційні форми підприємництва: переваги та недоліки. Підприємство як основна ланка сучасного господарства. Підприємство та фірма. Види підприємств. Капітал підприємства та його кругообіг. Основний та оборотний капітал, зношування, амортизація. Формування системи підприємництва в Україні. Особливості становлення малих підприємств.

Тестові завдання.

1. Підприємцем не можна вважати такого суб'єкта:
- а) власника кафе;
 - б) фермера;
 - в) власника простих акцій;
 - г) власника облігацій державної позики.
2. Найточніше сутність підприємства відображає таке визначення:
- а) це господарська одиниця, яка бере участь у поділі праці;
 - б) це відокремлена економічна структура, яка виробляє або реалізує товари та послуги з метою отримання прибутку;
 - в) це самостійна економічна структура, яка діє в певній системі суспільного поділу праці.

3. Об'єктом підприємництва в Україні не може бути такий вид діяльності:

- а) промислове виробництво засобів виробництва;
- б) виробництво предметів споживання;
- в) торгівля;
- г) виробництво зброї.

4. Малі підприємства за законодавством України визначаються так:

- а) за обсягом виробництва;
- б) за чисельністю працівників;
- в) за отриманим прибутком;
- г) усі відповіді правильні.

5. Найбільший особистий ризик характерний для учасників такого товариства:

- а) повного;
- б) з обмеженою відповідальністю;
- в) змішаного (командитного);
- г) з додатковою відповідальністю.

6. Основним критерієм поділу капіталу на основний і оборотний є такий:

- а) вартість капіталу;
- б) сфера функціонування капіталу;
- в) спосіб перенесення вартості на новостворений продукт;
- г) усі відповіді неправильні.

7. До основного капіталу належить:

- а) вартість сировини;
- б) вартість знарядь праці;
- в) вартість предметів праці;
- г) усі відповіді правильні.

8. До оборотного капіталу належить:

- а) вартість виробничих споруд;
- б) вартість верстатів;
- в) вартість предметів праці та витрати на оплату найманих працівників;
- г) вартість знарядь праці.

9. До функцій підприємця не належить:

- а) ресурсне забезпечення;
- б) організація виробництва;
- в) творчість;

- г) розробка статуту підприємства та формування господарського законодавства.

10. Відмінність корпорацій від партнерств полягає в такому:

- а) вони належать до товариств з обмеженою відповідальністю;
- б) їх капітал утворюється на пайових засадах;
- в) рішення приймають ті, хто вніс пай;
- г) право голосу мають лише дійсні члени;
- д) капітал утворюється у грошовій формі та поділяється на однакові за номінальною величиною неподільні паї у вигляді акцій.

11. Амортизація — це:

- а) кошти, які щорічно відраховуються від вартості основного капіталу з метою його оновлення;
- б) процес перенесення частини вартості основного капіталу на створений з його допомогою продукт;
- в) процес відшкодування вартості основного капіталу за рахунок віднесення її частинами на собівартість готової продукції;
- г) усі відповіді правильні.

12. Поняття “підприємство” і “фірма” співвідносяться так:

- а) підприємство включає фірму;
- б) ці поняття тотожні;
- в) підприємство — можлива складова фірми.

Тема 12. Капітал і наймана праця

Основні питання. Особливості товару “робоча сила”. Формування попиту та пропозиції на ринку праці. Відтворення робочої сили. Заробітна плата як форма доходу в економіці. Погодинна та відрядна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата. Трудові відносини в сучасній економіці.

Тестові завдання.

1. Особливості привласнення — відчуження робочої сили полягають у тому, що вона:

- а) не може бути відчужена від її носія;
- б) не може бути нагромаджена впродовж багатьох поколінь;
- в) не може передаватись у спадок;
- г) усі відповіді правильні.

2. Встановлена державою мінімальна заробітна плата — це:
- а) рекомендована нижня межа індивідуального доходу;
 - б) розмір прожиткового мінімуму;
 - в) показник, на основі якого визначається динаміка заробітної плати у країні;
 - г) нижня межа заробітної плати працівника будь-якого підприємства у країні.

3. Однією з форм оплати праці є:

- а) погодинна;
- б) преміальна;
- в) бригадна;
- г) участь у доходах фірми.

Тема 13. Витрати виробництва і прибуток

Основні питання. Бухгалтерський та економічний підходи до визначення витрат і прибутку. Нормальний прибуток. Структура і види витрат виробництва. Собівартість продукції. Закон спадної віддачі. Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Норма та маса прибутку.

Тестові завдання.

1. Постійні витрати — це:

- а) витрати на одиницю продукції;
- б) приріст витрат на додаткову одиницю продукції;
- в) витрати, що збільшуються зі збільшенням обсягів виробництва;
- г) витрати, що зменшуються зі збільшенням обсягів виробництва;
- д) витрати, що залишаються незмінними зі зміною обсягів виробництва.

2. У довгостроковому періоді всі витрати:

- а) змінні;
- б) постійні;
- в) середні;
- г) усі відповіді правильні.

3. Неявні витрати — це:

- а) постійні;
- б) змінні;
- в) власних ресурсів підприємця;
- г) загальні.

4. Нормальний прибуток для фірми, що працює на ринку досконалої конкуренції, — це:

- а) прибуток, достатній для того, щоб фірма залишилась у галузі;
- б) прибуток фірми після сплати податків;

- в) максимальний прибуток, який може отримати фірма за короткий період;
- г) більше економічного, але менше бухгалтерського прибутку.

Тема 14. Підприємництво в аграрному секторі економіки

Основні питання. Аграрні відносини: зміст та особливості. Форми власності на землю та форми господарювання в аграрному секторі економіки. Земельна рента: сутність і механізм утворення. Ринок земельних ресурсів. Ціна землі. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробництва.

Тестові завдання.

1. Пропозиція землі характеризується так:
 - а) абсолютно нееластична; б) одиничною еластичністю;
 - в) абсолютно еластична; г) еластична.
2. Умовою виникнення абсолютної земельної ренти є така:
 - а) значно нижча органічна будова капіталу в сільському господарстві;
 - б) обмеженість землі;
 - в) відмінність у природній родючості земель;
 - г) усі відповіді правильні;
 - д) правильні відповіді а) і в).
3. Відмінність між рентою та орендною платою полягає в такому:
 - а) це тотожні поняття;
 - б) це сума абсолютної та диференційної ренти;
 - в) це плата за користування капіталом, вкладеним у ділянку;
 - г) орендна плата включає окрім ренти плату за користування капіталом у вигляді будівель і споруд.

Тема 15. Макроекономічний рівень господарювання та його показники

Основні питання. Суспільне відтворення, його елементи та типи. Суспільний продукт та його форми. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт та інші макроекономічні показники. Номінальний і реальний ВВП. Індекси цін. Національне багатство.

Тестові завдання.

1. Для оцінки ефективності національної економіки використовуються такі показники:

- а) валовий внутрішній продукт;
- б) чистий продукт;
- в) чистий зведений продукт;
- г) національний дохід;
- д) правильні відповіді а), б), г).

2. Якщо тривалий період виробництво у країні здійснюється на незмінній технічній основі, то найскоріше відбувається суспільне відтворення такого типу:

- а) розширеного;
- б) простого;
- в) скороченого.

3. Номінальний ВВП визначається за цінами року:

- а) попереднього;
- б) поточного;
- в) наступного;
- г) базового.

4. Чистий внутрішній продукт можна отримати в такому випадку:

- а) якщо від національного доходу відняти особистий дохід;
- б) якщо до ВВП додати трансфертні платежі;
- в) якщо від ВВП відняти амортизаційні відрахування;
- г) усі відповіді правильні.

5. Макроекономіка досліджує економічні процеси на рівні:

- а) підприємства;
- б) галузі виробництва;
- в) окремого ринку;
- г) національної економіки.

6. ВВП, розрахований за доходами, і ВВП, розрахований за витратами, співвідносяться так:

- а) ВВП за доходами = ВВП за витратами;
- б) ВВП за доходами > ВВП за витратами в умовах економічного зростання;
- в) їх співвідношення залежить від темпів інфляції.

7. Національне багатство — це:

- а) природні ресурси та культурні цінності;
- б) природні та людські ресурси;

- в) засоби виробництва, накопичене майно, природні ресурси, матеріальні та культурні цінності;
- г) створені та накопичені культурні цінності.

8. Заробітна плата враховується при розрахунку:

- а) ВВП за доходами;
- б) ВВП за витратами;
- в) чистого експорту;
- г) усі відповіді неправильні.

Тема 16. Економічне зростання та циклічний характер розвитку економіки

Основні питання. Економічне зростання: сутність, типи та фактори. Циклічність економічного розвитку та її причини. Основні характеристики циклів. Державне антикризове регулювання.

Тестові завдання.

1. Економічне зростання може бути проілюстровано:

- а) рухом точки кривою виробничих можливостей;
- б) зрушенням вліво кривої виробничих можливостей;
- в) зрушенням вправо кривої виробничих можливостей;
- г) рухом від однієї точки до іншої за межами кривої виробничих можливостей.

2. До фаз ділового циклу не належить:

- а) інфляція;
- б) рецесія;
- в) спад;
- г) підйом;
- д) поживавлення.

3. Матеріальну основу “довгих хвиль” становлять:

- а) оновлення об’єктів інфраструктури та стрибок лінії НТП;
- б) процеси у сфері грошового обігу, грошової кризи;
- в) необхідність оновлення активної частини основних фондів;
- г) усі відповіді правильні.

4. Екстенсивний шлях розширення виробництва — це:

- а) збільшення обсягів виробництва високими темпами;
- б) розширення виробництва за рахунок підвищення ефективності використання ресурсів;
- в) високі темпи зростання за рахунок залучення додаткових ресурсів.

5. Вид безробіття, що виникає внаслідок постійного руху населення між регіонами і видами праці, — це:

- а) структурне;
- б) фрикційне;
- в) циклічне;
- г) технологічне.

6. Природна норма безробіття — це рівень безробіття:

- а) 0 %;
- б) 3–4 %;
- в) за повної зайнятості.

7. Повна зайнятість передбачає наявність безробіття:

- а) природного рівня;
- б) лише фрикційного;
- в) фрикційного і циклічного;
- г) лише циклічного.

Тема 18. Економічна роль держави в ринковій економіці

Основні питання. Держава як суб'єкт економічної системи. Концепції державного регулювання економіки та їх еволюція. Форми, методи та об'єкти державного регулювання економіки. Особливості економічної політики держави в перехідній економіці.

Тестові завдання.

1. До методів прямого регулювання належать:

- а) податки;
- б) законодавча діяльність держави;
- в) державні трансферти;
- г) політика резервування коштів комерційних банків НБУ.

2. Економічна політика — це:

- а) заходи, спрямовані на вирішення економічних проблем;
- б) конкуренція різних економічних ідей;
- в) здатність управляти економічними процесами;
- г) здатність приймати ефективні господарські рішення.

3. Адміністративними є такі методи державного впливу на економіку:

- а) обмеження експорту або імпорту шляхом встановлення квот;
- б) встановлення податків;
- в) продаж державних цінних паперів;
- г) примусовий поділ підприємств-монополістів.

4. Суспільним благам властиві такі риси:

- а) споживаються спільно;
- б) споживаються порівну;
- в) дають прибуток;
- г) споживаються залежно від розміру плати за них.

Тема 19. Фінансова система та грошово-кредитне регулювання

Основні питання. Суть і функції фінансів. Структура фінансової системи. Державний бюджет і його структура. Дефіцит державного бюджету. Податки і податкова система. Функції податків. Фіскальна політика. Суть, форми і функції кредиту. Становлення і розвиток банківської системи. Грошово-кредитна політика держави: типи та інструменти.

Тестові завдання.

1. До непрямих належить податок:

- а) майновий;
- б) на додану вартість;
- в) на рекламу;
- г) прибутковий громадян.

2. До прямих належать такі податки:

- а) акцизи;
- б) прибутковий громадян;
- в) на прибуток підприємств;
- г) мито.

3. До державних належать такі фінанси:

- а) спеціальних цільових і благодійних фондів;
- б) домогосподарств;
- в) комерційних установ;
- г) загальнодержавні.

4. Вважає, що дефіцит державного бюджету не важливий, а важливіше досягти стійкого економічного зростання, концепція:

- а) щорічного балансування бюджету;
- б) балансування бюджету в економічному циклі;
- в) функціонального фінансування.

5. До джерел формування надходжень до державного бюджету не належать:

- а) податки;
- б) емісія грошей;
- в) державна позика;
- г) субсидії.

6. Бюджетна політика держави — це:
- а) управління фінансами всіх підприємств;
 - б) управління фінансами державних підприємств;
 - в) надання різних видів фінансової допомоги збитковим підприємствам;
 - г) формування та використання грошових фондів держави.

7. Джерело оподаткування — це:

- а) юридичні та фізичні особи, що сплачують податки;
- б) дохід платника, який підлягає оподаткуванню;
- в) обидві відповіді правильні.

8. Якщо надходження до держбюджету перевищують видатки, то це бюджет:

- а) дефіцитний;
- б) збалансований;
- в) профіцитний;
- г) консолідований.

9. Вплив державного боргу на економіку буде позитивний за такої умови:

- а) якщо витісниться приватний капітал;
- б) якщо підвищаться податки для обслуговування боргу;
- в) якщо використання запозичень у фазі депресії простимулює споживчий попит;
- г) усі відповіді неправильні.

10. Споживчий кредит — це:

- а) довгострокова позика підприємцю під заставу нерухомого майна;
- б) короткостроковий кредит під обов'язкову заставу рухомого майна;
- в) кредит приватним особам для придбання предметів особистого споживання довгострокового використання;
- г) кредит міжнародної фінансово-кредитної установи.

11. Класифікація кредиту на онкольний, коротко-, середньо- та довгостроковий здійснюється за таким критерієм:

- а) ступенем ризику;
- б) способом погашення;
- в) методом стягнення;
- г) термінами погашення.

12. Облікова ставка — це:

- а) ставка відсотка за кредитами комерційних банків;

- б) ставка відсотка за кредитами, які Центральний банк надає комерційним банкам;
- в) ставка відсотка, за якою комерційні банки приймають внески клієнтів на депозитні рахунки.

Тема 20. Доходи населення та соціальна політика держави

Основні питання. Поняття, види та джерела доходів. Номінальні та реальні доходи. Форми розподілу доходів: функціональний та персональний. Сімейні доходи та їх диференціація. Крива Лоренца і коефіцієнт Джині. Соціальна політика держави.

Тестові завдання.

1. Диференціація доходів — це:

- а) різниця рівнів доходів, отриманих різними людьми за певний період;
- б) різниця між найбільшим і найменшим рівнями доходів, що склалася в суспільстві;
- в) коригування доходів через державну податкову систему;
- г) співвідношення мінімальної пенсії та мінімальної заробітної плати.

2. Крива Лоренца показує:

- а) ступінь нерівності в розподілі суспільних доходів;
- б) ступінь диференціації доходів працівників різних галузей;
- в) залежність між доходом і рівнем споживання;
- г) залежність між кількістю членів сім'ї та загальним рівнем її доходів.

3. Кількісну визначеність має така економічна мета:

- а) економічна гарантія;
- б) економічна свобода;
- в) справедливий розподіл доходів;
- г) повна зайнятість.

4. Дохід — це:

- а) заробітна плата, яку отримав працівник за певний період;
- б) обсяг грошових надходжень за певний період;
- в) грошові надходження працівників і підприємців, отримані ними за певний період;

г) заробітна плата та інші грошові надходження, отримані працівником за певний період.

5. Формою використання особистого доходу вважається:

- а) сплата податків;
- б) заощадження;
- в) споживання;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 21. Сучасна світова економіка.

Глобалізація

Основні питання. Суть і тенденції розвитку світового господарства. Міжнародна торгівля та світовий ринок. Міжнародна міграція трудових ресурсів. Світова валютна система. Економічні аспекти глобальних проблем. Міжнародна економічна інтеграція та необхідність включення економіки України в систему світового господарства.

Тестові завдання.

1. Якщо у країні всі валютні операції здійснюються вільно, без жодних обмежень, то це конвертованість:

- а) зовнішня;
- б) внутрішня;
- в) часткова;
- г) повна.

2. Платіжний баланс враховує:

- а) усі вимоги і зобов'язання країни до сектора “закордон”, включаючи непогашені;
- б) тільки фактично виконані надходження і платежі.

3. Кількісні обмеження на ввезення або вивезення відповідних товарів, які запроваджуються на певний час, — це:

- а) акцизний збір;
- б) квоти;
- в) мито;
- г) відповіді неправильні.

4. До факторів спеціалізації окремих країн у межах світової економіки не належать:

- а) географічне місцезнаходження;
- б) природнокліматичні умови;
- в) ресурсні можливості;
- г) історичні традиції;
- д) усі відповіді правильні.

5. Валюта — це:

- а) грошова одиниця певної країни;

- б) грошові знаки зарубіжних держав, які зберігаються в Національному банку України;
- в) національні грошові знаки, якими володіють нерезиденти;
- г) правильні відповіді а), в).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Бутук А. И.* Экономическая теория: Учеб. пособие. — К.: Викар, 2000. — 646 с.
2. *Гальчинський А. С., Єщенко П. С., Палкін Ю. І.* Основи економічних знань. — 2-ге вид. — К.: Знання-Прес, 2003.
3. *Дзюбик С., Ривак О.* Основи економічної теорії. — К.: Основи, 1994.
4. *Добрышин А. И., Журавлева Г. П.* Общая экономическая теория. — СПб.: Питер, 2001.
5. *Економічна теорія: Підручник / За ред. Г. Н. Воробйова.* — К., 2003. — 704 с.
6. *Економічна теорія: макро- і мікроекономіка: Навч. посіб. / За ред. З. Ватаманюка, С. Панчишина.* — К., 2001.
7. *Економічна теорія: політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича.* — К.: Знання-Прес, 2001. — 582 с.
8. *Економічна теорія: Політична економія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича.* — 2-ге вид. — К.: Знання-Прес, 2003.
9. *Загальні основи економічної теорії / М. Н. Заглинська та ін.* — К., 2002. — 408 с.
10. *Задоя А. А., Петруня Ю. Е.* Основы экономической теории: Учеб. пособие. — М.: Рыбари, 2000. — 478 с.
11. *Матусевич М. К.* Основи політичної економії: Навч. посіб. — К., 1999. — 244 с.
12. *Мочерний С. В.* Економічна теорія: Навч. посіб. — К.: Академія, 2003.
13. *Ніколенко Ю. В.* Основи економічної теорії: Підручник. — 3-те вид. — К.: ЦУЛ, 2003.
14. *Основи економічної теорії / За ред. С. В. Мочерного.* — К.: Академія, 1997. — 744 с.
15. *Основи економічної теорії. Мікроекономіка. Макроекономіка: Навч. посіб.* — Одеса, 1999. — 494 с.

16. *Основи економічної теорії*: Підручник / За ред. В. А. Предборського. — К.: Кондор, 2002.
17. *Основи економічної теорії*: Підручник / За ред. А. А. Чухна. — К.: Вища шк., 2001. — 340 с.
18. *Основи економічної теорії*: Політекономічний аспект / За ред. Г. Н. Климка, В. П. Нестеренка. — 4-те вид. — К.: Знання-Прес, 2002. — 616 с.
19. *Політекономія*: Навч. посіб. / За заг. ред. Г. А. Оганяна. — К.: МАУП, 2003.
20. *Савченко А. Г., Пухтаєвич Г. О., Тітьонко О. М.* Макроекономіка: Підручник. — К.: Либідь, 1999. — 288 с.
21. *Уразов А. У.* Основи економічної теорії: Навч. посіб. / А. У. Уразов, П. В. Маслак, І. В. Саух. — К.: МАУП, 2005. — 328 с.
22. *Чепінога В. Г.* Основи економічної теорії: Навч. посіб. — К.: Юрінком Інтер, 2003.
23. *Экономическая теория*: Учебник для вузов / Под ред. В. Д. Камаева. — М.: Владос; ИМПЗ, 2004. — 592 с.

Додаткова

24. *Башнянин Г. І., Лазур П. Ю., Медведєв В. С.* Політична економія. Ч. 1. Загальна економічна теорія. Ч. 2. Спеціальна економічна теорія: Підручник. — К.: Ельга, 2002. — 526 с.
25. *Кукурудза І. І.* Політична економія // Матер. до лекцій та семінарів. — Черкаси, 1999. — 314 с.
26. *Макконнел К. Р., Брю С. Л.* Экономикс: принципы, проблемы, политика: В 2 т.: Пер. с англ. — М.: Республика, 1992.
27. *Міжнародна економіка*: Підручник / За ред. А. П. Румянцева, В. В. Рокоча. — К.: Знання-Прес, 2003.
28. *Самуельсон П. А., Нордхауз В. Д.* Макроекономіка. — К.: Основи, 1995.
29. *Теоретическая экономика. Политэкономия*: Учебник / Под ред. Г. П. Журавлевой, Н. Н. Мильчаковой. — М.: Банки и биржи; ЮНИТИ, 1997.
30. *Экономическая теория*: Учебник / Под ред. Н. И. Базылева, С. П. Гурко. — Минск: Экоперспектива, 1997. — 382 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Завдання для самоконтролю.....	4
Список літератури.....	30

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *М. М. Соколовська*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2726

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП